

EVCİL HAYVAN GENETİK KAYNAKLARININ TESCİLİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin tesciline ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin tescili ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili sınai mülkiyet haklarını kapsar.

(2) **(Ek:RG-13/3/2025-32840)** 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında tanımlanan yaban hayvanlarının evcil hayvanlar ile melezleşmesi sonucu oluşan tipler, 4915 sayılı Kanun hükümleri kapsamında değerlendirilir. Bu çiftleşmelerden meydana gelen melez döllerin çiftlik hayvanı olarak yetiştiriciliği yapılıyor ise bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 10 uncu maddesi ile 21/12/1967 tarihli ve 969 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Merkez ve Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Alt komiteler: Tüm evcil hayvan türleri için ayrı oluşturulan, evcil hayvan tescil alt komitelerini,
- b) Araştırma enstitüsü: Bakanlığa bağlı araştırma enstitülerini,
- c) **(Mülga:RG-13/3/2025-32840)**
- ç) **(Değişik:RG-13/3/2025-32840)** Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- d) Çalışma grupları: Evcil hayvan tescil çalışma gruplarını,
- e) Danışman: Tescil edilecek HGK ile ilgili olarak alt komiteye başkanlık, Genel Müdürlük ve Komiteye danışmanlık yapan, görevli olduğu tür ile ilgili uzmanı,
- f) Ekotip: Sınırlı bir alanda mevcut çevresel koşullara, doğal seleksiyon ve yetiştirici tercihleri sonucunda uyum sağlamış ve bu nedenle türünün diğer bireylerinden fizyolojik veya morfolojik farklılıklara sahip olmuş hayvan topluluğunu,
- g) Evcil hayvan milli tescil listesi: Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinden Komite tarafından tesciline karar verilmiş ve tescili Resmî Gazete’de yayımlananların yer aldığı listeyi,
- ğ) Evcil Hayvan Tescil Sorumlusu: HGK çalışma grubunda görev yapan HGK tescili ile ilgili iş ve işlemlerden sorumlu olan kişiyi,
- h) Genel Müdürlük: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğünü,
- ı) Hat: Bir ırk içinde akrabalı yetiştirme ile elde edilen veya doğal koşullarda yöresel izolasyon nedeniyle akrabalık derecesi artmış ve bu nedenle genotipik benzerlikleri yüksek olan hayvanların oluşturduğu grubu,
- i) HGK: Evcil hayvan genetik kaynaklarını,
- j) HGK çalışma grubu: Hayvancılık ve Su Ürünleri Daire Başkanlığı bünyesinde oluşturulan, hayvan genetik kaynakları ve tescili ile ilgili iş ve işlemlerden sorumlu Genel Müdürlük birimini,
- k) **(Değişik:RG-13/3/2025-32840)** Hibrit: Irklar veya hatlar arasında melezleme sonucu elde edilebilen, ebeveynlerinden daha üstün verimleri olan fakat sahip oldukları bu üstün verim özelliklerini döllerine aktaramayan hayvanları,
- l) Irk: Bir türün içerisinde yer alan, yetiştiricilik uygulamaları ve yetiştirilme ortamının etkisiyle ayırıcı ortak özelliklere sahip olmuş ve bu özelliklerini döllerine geçirebilen hayvan gruplarını,
- m) Komite: Evcil hayvan tescil komitesini,
- n) Melezleme: İki veya daha fazla ırk veya hattın hayvanların çiftleştirilmesini, bu ırk ve hatların genotiplerini çeşitli oranlarda taşıyan hayvanlar elde edilmesini,
- o) Referans: Evcil hayvan tescil başvurusundaki bilgileri doğrulamak amacıyla başvuruya eklenmesi gereken belgeleri,
- ö) Sınai mülkiyet hakkı: Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin adına tescil olunduğu gerçek veya tüzel kişilere sağlanan ticari hakları,

p) Tescil: Fenotipik ve genotipik olarak özgün niteliklere sahip, bu özellikleri bakımından bir örnek olduğu ve bunları döllerine geçirebildiği bilimsel olarak tespit edilmiş olan; Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin, türü içerisinde farklı bir hayvan grubu olduğunun Komite tarafından kabulü ve bilinen tüm özelliklerinin kayda alınıp Resmî Gazete’de yayımlanması ile resmîyet kazanan işlemi,

r) **(Değişik:RG-13/3/2025-32840)** Tip/Genotip: Bir ırk içinde bazı özellikler bakımından farklılaşmış özellikleri bulunan ve bu özelliklerini döllerine aktaran hayvan gruplarını,

s) **(Değişik:RG-13/3/2025-32840)** Tür: Ortak özelliklere sahip olan, aralarında çiftleştiklerinde döl veren ve ortak özelliklerini döllerine aktaran hayvan gruplarını,

ş) Yeni oluşturulan ırk: Melezleme sonucu elde edilen çeşitli özellikleri bakımından bir örnek ve bu özelliklere sahip döl verimli döller veren hayvan gruplarını,

t) Yerli ırk: Ülkemizde çok uzun bir zaman dilimi boyunca yetiştirilme sonucu ortaya çıkmış, yetiştirme bölgesinin koşullarına adapte olmuş, bu özelliklerini döllerine aktaran, aynı türden ve bir örnek hayvan gruplarını,

u) Yöresel tip: Bir ırk içinde yöresel şartlar etkisiyle bazı özellikler bakımından farklılaşmış ve bu özellikleri döllerine aktaran hayvan gruplarını,

ü) **(Ek:RG-13/3/2025-32840)** Bilimsel belge: Görsel ispatla birlikte genotipin özgün olduğunu ispat eden Bakanlık ve üniversiteler tarafından hazırlanmış morfolojik ve genomik dökümanları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

HGK Çalışma Grubunun Görevleri, Komite, Alt Komite ve Çalışma Gruplarına İlişkin Hükümler

HGK çalışma grubunun görevleri

MADDE 5 – (1) HGK’nın tescili ile ilgili iş ve işlemler HGK çalışma grubu tarafından yürütülür.

(2) HGK çalışma grubunun görevleri aşağıda belirtilmiştir.

a) HGK’nın tescili ile ilgili her türlü iş ve işlemleri yapmak,

b) Komite, alt komiteler ve çalışma gruplarının eşgüdümünü sağlamak ve toplantıları düzenlemek,

c) Alt komiteleri ve çalışma gruplarını oluşturmak,

ç) Çalışma gruplarının çalışma talimatını alt komite ile birlikte oluşturmak,

d) Komitenin toplantı gündemini ve tescili talep edilen genotiple ilgili bilgi ve belgeleri olağan toplantılarda toplantı tarihinden en az otuz gün, olağanüstü toplantılarda ise en az onbeş gün önceden üyelere göndermek,

e) Gerekğinde tescil talebinde bulunan gerçek veya tüzel kişileri ilgili toplantıya davet etmek.

Komitenin kuruluşu

MADDE 6 – (1) Komite, **(Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840)** Bakan Yardımcısı başkanlığında ve aşağıda belirtilen kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşur.

a) Bakanlığın ilgili birimlerinden yedi temsilci,

1) Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğünden; Genel Müdür, ilgili Genel Müdür Yardımcısı, Hayvancılık ve Su Ürünleri Araştırmaları **(Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840)** Daire Başkanı, HGK Ulusal Koordinatörü, Evcil Hayvan Tescil Sorumlusu,

2) Hayvancılık Genel Müdürlüğünden ilgili Genel Müdür Yardımcısı,

3) Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünden ilgili Genel Müdür Yardımcısı,

b) Ziraat ve veteriner fakültelerinden dört temsilci,

c) Türk Patent **(Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840)** ve Marka Kurumundan bir temsilci,

ç) Türk Standartları Enstitüsünden bir temsilci,

d) İlgili meslek kuruluşlarından üç temsilci,

e) İlgili sivil toplum kuruluşlarından bir temsilci.

Komitenin çalışma esasları

MADDE 7 – (1) Komitenin çalışma esasları aşağıda belirtilmiştir.

a) Komite, **(Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840)** yılda bir kez olağan, Bakanlığın daveti veya en az altı Komite üyesinin talebi üzerine olağanüstü olarak toplanır.

b) Komite, toplam üye sayısının en az 2/3’ü ile toplanır.

c) Kararlar, toplantıya katılan üyelerin 2/3 çoğunluğu ile alınır.

Komitenin görevi

MADDE 8 – (1) Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin tesciline ilişkin her türlü iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak ile görevlidir.

Alt komitelerin kuruluşu

MADDE 9 – (1) Alt komiteler, tüm evcil hayvan türleri için; HGK çalışma grubu tarafından Bakanlık oluruyla görevlendirilen bir danışman, konusunda uzman en az bir üye ve Evcil Hayvan Tescil Sorumlusu olmak üzere en az üç üyeden oluşturulur.

Alt komitelerin çalışma esasları

MADDE 10 – (1) Alt komiteler, danışman başkanlığında alt komite üye/üyeleri ve Evcil Hayvan Tescil Sorumlusunun katılımıyla gerekli görülen durumlarda toplanır.

(2) Alt komitenin çalışma takvimi, alt komite toplantısı öncesinde, alt komite danışmanı ve Evcil Hayvan Tescil Sorumlusu tarafından oluşturulur.

Alt komitelerinin görevleri

MADDE 11 – (1) Alt komitelerinin görevleri aşağıda belirtilmiştir.

- Komitenin verdiği görevleri yapmak ve sonuçlarını Komiteye sunmak,
- Gerektiğinde HGK çalışma grubu ile birlikte, tescil edilecek; Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritleri ile ilgili çalışma gruplarını oluşturmak,
- Çalışma grubunun hazırladığı tescile esas listeleri incelemek, bilgileri kontrol etmek, eksik verileri tamamlamak veya tamamlanmasını sağlamak ve Komiteye sunulacak şekilde düzenlemek,
- Çalışma gruplarının çalışma ilkelerinin belirlenmesinde HGK çalışma grubuna yardımcı olmak.

Çalışma gruplarının kuruluşu

MADDE 12 – (1) Çalışma grupları; araştırma (**Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840**) enstitüsünde görevli, konu ile ilgili en az iki araştırmacı üyeden oluşmak üzere Genel Müdürlük oluru ile oluşturulur. Üyeler, HGK çalışma grubu tarafından belirlenir.

Çalışma gruplarının çalışma esasları

MADDE 13 – (1) Çalışma grubu üyeleri, Genel Müdürlüğün yazılı talebi doğrultusunda Evcil Hayvan Tescil Sorumlusu ile birlikte çalışır.

Çalışma gruplarının görevleri

MADDE 14 – (1) Alt komite ve HGK çalışma grubu tarafından verilen görevleri yapar ve sonuçlarını ilgili alt komiteye sunar.

(2) Tescil edilecek Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile ilgili yayımlanmış kaynakları belirler, temin eder ve ilgili tescil formunu doldurur.

(3) (**Değişik:RG-13/3/2025-32840**) Görev kapsamında, Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile ilgili kaynakların arşivini, araştırma enstitüsünde oluşturur, yapılan yeni araştırmaları takip eder, arşivi günceller ve bu kaynakların birer örneğini HGK çalışma grubuna gönderir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tescil Uygulama Esasları

Tescil başvurusu ve inceleme

MADDE 15 – (1) Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin tescili için başvuru şartları aşağıda belirtilmiştir.

a) Yerli evcil hayvan ırkı, yöresel tipi, ipekböceği hattı, arı ekotipleri veya oluşturulan ırkların tescili Bakanlık adına yapılır, gerçek ve tüzel kişiler kendi adlarına başvuruda bulunamazlar.

b) Oluşturulan saf veya melez tipler ile hat, ekotip ve hibritlerin tescili için gerçek ve tüzel kişiler, her birinden ikişer adet olmak üzere bilimsel belge, makale ve genotipi geliştiren tarafından onaylanmış veya yayımlanmış referansı ile Genel Müdürlük internet sayfasında yer alan tescil talep formlarını doldurmuş olarak Genel Müdürlüğe ibraz eder. Belgelerin tesliminden sonra inceleme süreci aşağıdaki sıraya göre gerçekleştirilir.

1) (**Değişik:RG-13/3/2025-32840**) HGK çalışma grubu ön inceleme yapar, başvuru yapan gerçek veya tüzel kişilerden, varsa eksik bilgi ve belgelerin tamamlanmasını talep eder ve eksiksiz tescil başvurularını alt komiteye sunar. Alt komiteden olumsuz görüş bildirilmesi durumunda eksikliklerin giderilmesi için dosya başvuru sahibine iade edilir.

2) Komite, referansları yeterli bulması halinde tescile karar verir. Gerekli gördüğü hallerde, tescil başvurusunu incelemek üzere (**Ek ibare:RG-13/3/2025-32840**) tekrar ilgili alt komiteyi görevlendirir.

3) (**Değişik:RG-13/3/2025-32840**) Alt komite, beyan edilen bilgileri ve referansı inceler, varsa başvuruya ilişkin eksik bilgilerin tamamlanması için gerekli koşulları belirler. Gerekli gördüğünde bilgilerin doğruluğunu test eder veya ettirir. Tescil başvurusunun incelenmesi ve testler nedeniyle doğacak masraflar, başvuru sahibince karşılanacak olup Genel Müdürlük uzmanlarınca belirlenecek ücret ilgili araştırma enstitüsü müdürlüğü döner sermaye işletmesine yatırılır.

4) Tescil sürecinde, oluşturulan tip, hat, ekotip ve hibritlere ilişkin pedigrili yetiştiricilik uygulamalarının ve beyan edilen bilgilerin doğruluğu, tescili izleyen süreçte yetiştiriciliğin uygun şekilde sürdürülmesi ve tescilli yapılmış genotipin devamlılığı Komitenin yetkilendirdiği hayvan ıslahı konusunda uzman kişi veya kuruluşlarca denetlenir.

- 5) Alt komite, tescil başvurusu ile ilgili olarak hazırladığı raporu Komiteye sunar.
- 6) (**Değişik:RG-13/3/2025-32840**) Komitenin olumlu tescil kararları, Resmî Gazete’de yayımlanır. Olumsuz kararlar ise Genel Müdürlük tarafından tescil başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir. Tescil kararına itirazlar, gerekçesiyle birlikte en geç iki ay içinde yazılı olarak Genel Müdürlüğe yapılır.
- 7) (**Değişik:RG-13/3/2025-32840**) İtirazın incelenme sürecindeki masrafların karşılığı olarak Genel Müdürlük tarafından belirlenecek ücret, itiraz sahibi tarafından başvurusu sırasında ilgili araştırma enstitüsü müdürlüğünün döner sermaye işletmesine yatırılır.
- 8) Gerekçeli itiraz, ilgili alt komite tarafından incelenir.
- 9) İtiraz ve gerekçeler tescil başvuru sahibine iletilir. Tescil başvuru sahibi iki ay içerisinde itiraz ile ilgili savunma ve görüşlerini veya bu hakkını kullanmayacağını Genel Müdürlüğe yazı ile bildirir.
- 10) Alt komite tarafından hazırlanacak itirazla ilgili rapor, savunma için verilen sürenin bitiminden sonra en geç üç ay içerisinde (**Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840**) ya da inceleme konusunun gereği olarak üç aydan daha fazla süre gerektiğinde, incelemeyi yürüten uzmanlarca talep edilen ve HGK çalışma grubu tarafından kabul edilmiş olan ek süre sonunda Komiteye sunulur.
- 11) Alt komitenin itirazla ilgili raporunun görüşülmesi Komitenin izleyen ilk toplantısında gündeme alınır. Tescil başvuru sahibi ve itiraz sahibi, iddialar ve savunmalar alınmak üzere Komite toplantısına davet edilir. Bu aşamada Komite tarafından alınacak karar kesin olup, tescile aynı veya benzer gerekçelerle itiraz edilemez.

Evcil hayvan milli tescil listesi

MADDE 16 – (1) Türkiye yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, hattı ve ekotipleri ile yeni oluşturulan evcil hayvan ırkı, tipi, hattı, ekotipi ve hibritleri tescili Resmî Gazete’de yayımlandıktan sonra evcil hayvan milli tescil listesine kaydedilir.

Sınai mülkiyet hakları

MADDE 17 – (1) Sınai mülkiyet hakları, tescilden sonra kazanılır.

- a) Sınai mülkiyet haklarının korunmasında; ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.
- b) Yerli evcil hayvan ırkı, tipi, yöresel tipi, ipekböceği hattı, arı ekotipleri veya oluşturulan ırkların sınai mülkiyet hakkı, devlet adına Bakanlığa aittir.
- c) Yeni oluşturulan hayvan tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinin her türlü ticari üretim ve satış hakları tescil ettirene aittir. Tescil sahibinin yazılı izni olmaksızın başkaları tarafından ticari amaçlı üretilip satılması yasaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 18 – (1) 17/6/2003 tarihli ve 25141 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvan Irklarının Tesciline İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Tescil başvuruları

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 15 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, kamu kuruluşları tarafından oluşturulan evcil hayvan tipi, hattı, ekotipi ve hibritlerinden bu Yönetmeliğin yayınlanmasından önce başvuru koşullarına sahip olanlar, tescil başvurularını 31/12/2012 tarihine kadar yapabilir.

Yürürlük

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini (**Değişik ibare:RG-13/3/2025-32840**) Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin		
	Tarihi	Sayısı
	22/12/2021	28150
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin		
	Tarihi	Sayısı
1.	13/3/2025	32840
2.		